

B

Jørgensen, Kjell

Boks 138, ~~Brosjøen~~ Idrettsbygning
3430 Spikkestad.

ISSN 0802-3824

Det første skrevne
blad av Røykens his-
torie (i hvert fall
som en samlet over-
sikt) ble festet til
pergamentet i året
1398.

På denne kartskissen
over Røyken er de
gamle navnene brukt.

(Bernt Bærem Svendsen)

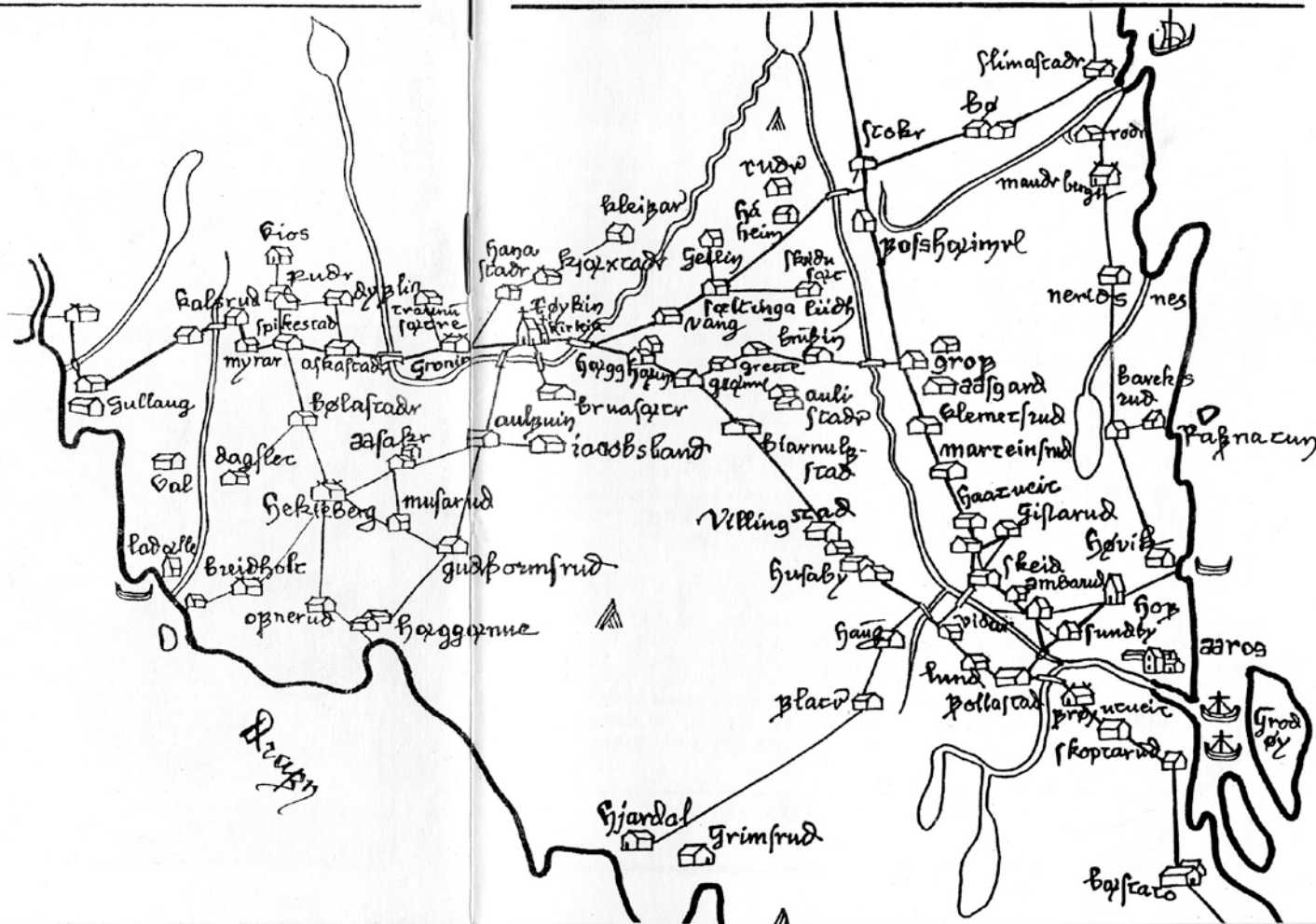

BYGDEMAGASINET

NR 22

MAI

1992

Bygdemagasinet

Krystallveien 37, 3478 Nærsnes

Organ for Røyken historielag

Redaktør: Ole Sønju, Krystallveien 37,
3478 Nærsnes. Tlf. 281254

Innhold Side

Formannen har ordet	3
Årsmøte -92	4
Årsberetning for Røyken historielag 1991-92	4
Regnskap for Kornmagasinet	7
Regnskap for Røyken historielag	8
Navn: Dauerud	10
Gjennom Røyken i damp og røyk	11
Gjenstander i bygdesamlingen	13
Lite elg for 100 år siden	13
Orienteringskart med lokalhistorie: Frydenlund	15
Åros anno 1774: Situations Carte	15
Fra Åros: Gamle postkort og en skolehistorie	20
Premiekonkurransen i nr. 21: OKSHØVEL	23
Premiekonkurranse	24
Gamle postkort med motiver fra Røyken: Parti fra Nærsnes for 75 år siden	25
Kurs i lokalhistorie	26
Kirkeskrinet	26
Teglstein	30
Fra komiteen for slekts- og gårds- historie: Pantobligasjon anno 1737	30
Gammelt klenodium	33
Kulturdagene -92	34
Nye medlemmer	35

Bygdemagasinet nr. 22, opplag 500
Redaksjonen avsluttet 20. april 1992

Formannen har ordet

Årsmøtet 1992 ble avholdt 26. mars med god oppslutning av medlemmer. Etter avsluttning av årsmøtesakene underholdt Terje Martinsen med lysbilder og orientering fra bygda. Sang- og musikkgruppen "Kaos" forlystet oss med glade toner. Kort sagt - et hyggelig møte i tradisjonell historielagsstil.

Valgene medførte kun en forandring i styret. Knut Clausen, Spikkestad, overtar som sekretær etter Bjørn Eric Hansen fra Katrineåsen. Forøvrig ingen problemer med å dekke tillitsvervene i vår forening.

Vi står foran krevende og spennende arbeidsoppgaver i år. Den mest krevende blir arbeidet med oppstarten av arbeidet med å utvikle Hernestangen i Jerdal til et bygdetun. Vi setter vår lit til et godt samarbeide med kommunen og god dugnadsinnsats fra medlemmenes side. Forøvrig gjenstår noe malerarbeide på Kornmagasinet samt en del parkmessig behandling av området.

Det mest spennende arbeide som skal skje av historisk art denne våren, er imidlertid utgraving av gravhaugen på Askestad som ble avdekket i fjor høst. Dette arbeide vil skje i regi av Oldsaksamlingen. Mag. art. Per Oscar Nybruget meddeler oss at arbeidet vil starte opp 11. mai og forutsettes å ta ca. 14 dager. Det er konstatert blandt det som man fant i fjor at det er rester av skjellett fra menneske. Nagler fra båt er også funnet.

Det er klart at forventningene til hva haugen inneholder er meget stor. Her blir det kanskje anledning til å få tidfestet hvor tidlig ferdseilen langs "Oldtidsvegen" fant sted. Historielaget arbeider med planer om hvordan funnet eventuelt kan utnyttes videre. En viktig samarbeidspartner her blir Kulturkontoret i Røyken kommune.

Ja, dette blir spennende.

Forøvrig er det hyggelig å konstatere at interessen for laget fortsatt er stor. Siden siste Bygdemagasin utkom i januar, har vi fått 17 nye medlemmer. Pr. i dag noterer vi oss for hele 397 medlemmer. Styret satte seg for et år siden det mål å komme opp i 400 medlemmer. Nå er vi like ved målet. I den anledning vil formannen gå ut med en hyggelig overraskelse til den som blir registrert som medlem nr. 400.

Cato Christoffersen
Formann

ÅRSMØTE -92

Røyken historielags årsmøte ble avviklet i Kornmagasinet torsdag 26. mars med 40-50 deltakere.

Alle årsmøtesaker gikk greit unna med formann Cato Christoffersen som møteleder. Årsberetning 91-92 ble lest av sekretær Bjørn Eric Hansen, mens kasserer Bjørn Fossnes redegjorde for regnskap og budsjett. Alt ble godkjent.

Kontingent ble vedtatt uendret med 75 kroner pr år.

Valget ble ledet av valgkomiteens formann Harald Melvold. De fleste som var på valg ble gjenvalgt i sine verv. Vi gjengir bare endringene. Knut Clausen overtok sekretærfunksjonen etter Bjørn Eric Hansen som ønsket avløsning. Dagfinn Ingebretsen tok over etter Eva Vinje i museumskomiteen. I komiteen for slekts- og gårdshistorie overtok Asbjørn Westermann ledervervet etter Gustav Kirkerud som etter eget ønske fortsetter som medlem av komiteen. (Sammenstilling av styre og de forskjellige komiteer er gjengitt annet sted i bladet).

Etter at den mer formelle delen av årsmøtet var unnagjort, overrakte Odd Sandlund "Love for Røgens Kornmagasin" datert 8. oktober 1839 i glass og ramme til laget v/ formannen.

Forøvrig var det servering av kaffe og kaker samt underholdning av gruppa Kaos. Terje Martinsen hadde siste post på programmet, et fin-fint lysbildekåseri på på kryss og tvers utenfor alfarvei i Røyken.

Ole

Årsberetning for Røyken Historielag 1991-92.

Tillitsverv:

Følgende medlemmer har hatt styreverv eller deltatt i forskjellige komiteer i løpet av året:

Lagets styre:

Cato Lund Christoffersen	- formann.
Knut Skjeggstad	- nestformann.
Bjørn Eric Hansen	- sekretær.
Bjørn Fossnes	- kasserer.
Bjørn Brønner	- styremedlem.
Anne-Marit Bardalen Wiggen	- varamedlem.
Sverre Hella	- "
Asbjørn Westermann	- "

Arrangementskomiteen:

Penny Hansen	- leder.
Inger Lise Aabye.	
Jorunn Dambo.	
Bjørn Dambo.	
Gerd Fossnes.	
Bjørn Fossnes.	
Gunnar Kristiansen.	
Bernt Bærem Svendsen.	

Museumskomiteen:

Bjørn Eric Hansen	- leder.
Frøydis Christoffersen.	
Anne Berit Hella.	
Sverre Hella.	
Olaf Skryseth.	
Ivar Nerbye.	
Knut Clausen.	
Jørn Jensen.	
Eva Vinje.	

Bygdemagasinet:

Ole Sønju	- redaktør.
Bjørn Brønner.	

Slekts- og gårdshistorie:

Gustav Kirkerud	- leder.
Asbjørn Westermann.	
Bernt Bærem Svendsen.	

Revisorer:

Kari Sønju.	
Tom Sletner.	

Valgkomite:

Harald Melvold.	
Terje Martinsen.	
Olaf Skryseth.	

Husstyret:

Olaf Skryseth.	
Asbjørn Westermann.	

Medlemmer:

Laget teller i skrivende stund 386 medlemmer mot 352 ved forrige årsmøte.

Styremøter:

Laget har avholdt 9 styremøter i perioden.

Aktiviteter:

Medlemmene er holdt løpende orientert om lagets aktiviteter gjennom Bygdemagasinet og separate skriv. I stikkords form gjengis i ukronologisk orden:

- Trykking av presentasjonsfolder til bruk ved bl.a. verving av nye medlemmer.
- Kornmagasinet er malt utvendig. En vegg gjenstår til våren 1992.
- Skiftet ny inngangsdør i Kornmagasinet.
- Leieavtalene med Røyken Kunstforening, Raukvin Rotary og Hurum og Røyken Friundervisning er reforhandlet.

- Oldtidsmarsjen avviklet 22. september i øsende regnvær med 76 deltagere.
- 18. juni - tur til Drammens Museum - ca. 20 deltagere.
- 24. august - sommertur til Storøya på Hole med besøk på Asker Museum. Middag på Søndre Fjordrestaurant - 62 deltagere.
- 18. september - tur til Fossesholm Herregård, Vestfossen - 42 deltagere.
- Kulturuka 1991 arrangert i samarbeid med Røyken Husflidlag.
- Brannvarslingsanlegg installert i Kornmagasinet. Møte avholdt med Røyken Brannvesen, forsikringselskapet og leietagerne 23. mai.
- Planer om utnyttelse av Hernestangen diskutert med repr. fra Kommunen.
- Etter søknad fått bevilgning på kr. 50.000.- fra Kommunen. Benyttes til Kornmagasinet, Oldtidsvegen og Hernestangen.
- Overtatt bord og annet løssere fra Kunstforeningen for kr. 2.500.-.
- Kontaktet Riksantikvaren angående gravearbeidet i Oldtidsvegen og gravhaugene på Askestad.
- Arrangert julegilde på Kornmagasinet med Arne Berg som foredragsholder. Tema: Tømmerhus fra middelalderen. Ca. 70 tilstede.
- Deltatt på Rortunet 19. oktober med utstilling av gjenstander fra Bygdesamlingen.
- Kurs i lokalhistorie planlagt vinteren 1992.
- Kjøpt 5 andeler a kr. 100.- i "Radio Hurum og Røyken."
- Kjøpt 2 aksjer a kr. 500.- i Villa Fridheim, Krødsherad.
- Forespørsel til Universitetets Oldsaksamling om mulighet for avstøping av Morbergspennene med tanke på produksjon.
- Bygdemagasin nr. 11 - 20 innbundet. Noen få eksemplarer tilgjengelig for salg. (Kr. 100.- pr. stk.)
- Avtale med Røyken Bondelag om utgivelse av et jubileumsskrift i anledning Bondelagets 100-års-jubileum.
- Kulturuka 7 - 22. mars 1992 arrangeres som et samarbeide med Natur og Ungdom.
- Kurs i slektsgransking.
- Medlemmer av Historielaget medforfattere i Turhåndboka for Hurum og Røyken.
- Vertskap for flere skoleklasser ved besøk på Bygdesamlingen.
- Kommet med uttalelser til reguleringsforslag oversendt fra Røyken kommune.

Regnskap for Kornmagasinet.

1.1. - 31.12.1991.

	Budsjett 1991	Regnskap 1991	Regnskap 1990
Inntekter:			
Røyken Historielag	15.000.00	15.000.00	0
Friundervisningen	6.500.00	5.750.00	5.000.00
Røyken Kunstforening	12.000.00	12.000.00	12.000.00
Raukvin Rotary	9.500.00	8.417.00	9.240.00
Diverse utleie	10.000.00	7.675.00	7.550.00
Sum inntekter	53.000.00	48.842.00	33.790.00
Utgifter:			
Høytaleranlegg	5.000.00	1.000.00	0
Påkostninger	12.000.00	15.288.40	4.528.00
Utearbeider	2.500.00	130.00	6.918.00
Vedlikehold, maling m.v.	12.000.00	9.779.88	0
Rekvista, div. x)	2.000.00	3.736.30	5.888.00
Forsikring	5.500.00	5.527.00	5.310.00
Elektrisitet	11.000.00	10.847.80	7.725.00
Telefon	2.000.00	2.353.00	2.500.00
Kommunale avgifter	2.000.00	1.780.80	1.458.00
Renhold x)inkl. i rekv., div i 1990	6.000.00	3.050.00	0
Sum utgifter	60.000.00	53.493.18	34.287.00
Overskudd (+) - Underskudd (-)	- 7.000.00	- 4.651.18	- 497.00
Inngående egenkapital	10.668.00	10.667.82	11.165.00
- Årets underskudd	- 7.000.00	- 4.651.18	- 497.00
Til disposisjon pr. 31.12.1990	3.668	6.016.64	10.868.00

Røyken, den 22. januar 1992.

Røyken Historielag.

Bjørn Fossnes
Bjørn Fossnes.
Kassører.

Regnskapet revidert og funnet i orden.

Kari Sønju
Kari Sønju.

Tom Sletner
Tom Sletner.

Regnskap for Røyken Historielag
1.1 - 31.12.1991.

	Budsjett 1991	Regnskap 1991	Regnskap 1990
Inntekter:			
Kontingenter	18.900.00	27.400.00	17.140.00
Bidrag Røyken kommune	5.000.00	55.200.00	17.500.00
Salg Røykenboka, til fond	0	800.00	7.000.00
Provisjon Røykenboka	0	75.00	875.00
Provisjon salg turbøker	0	1.216.00	0
Salg av årbøker	2.000.00	1.479.00	3.260.00
Salg av julekort, kart, etc.	100.00	3.520.00	155.00
Salg av kaffe m.v., Kornmagasinet	1.000.00	1.297.00	660.00
Salg av postkort, motiv Kornmagasinet	4.000.00	1.950.00	0
Renteinntekter	10.000.00	9.773.82	10.011.00
Overskudd Oldtidsmarsjen	2.000.00	405.00	1.372.00
Andre inntekter, bidrag etc.	0	1.000.00	0
Annonseinntekter årbok	0	0	3.500.00
Sum inntekter	43.000.00	104.415.82	61.473.00
Utgifter:			
25-års fest	6.300.00	7.524.00	0
Disp. av kommunalt bidrag (50.000)	0	5.940.00	0
Leie av Kornmagasinet	15.000.00	15.000.00	0
Møter, tilstelninger	5.000.00	5.490.30	3.918.00
Diverse utgifter	10.000.00	8.044.40	8.584.00
Porto		6.116.20	
Bygdemagasinet	2.500.00	2.132.80	4.925.00
Annonseutgifter	1.000.00	1.398.00	442.00
Bygdesamlingen	1.000.00	201.50	344.00
Utgifter v/kaffesalg	300.00	0	283.00
Postkort Kornmagasinet	0	0	4.107.00
Hernestangen	0	456.00	8.062.00
Kontingent Landsforen. for Lokalhist.	700.00	680.00	654.00
Sum utgifter	41.800.00	52.983.20	31.319.00
Overskudd	1.200.00	51.132.62	30.154.00

JULI 1966

Etter raset i Dauerruddalen i Røyken for en tid siden, er nå en ny vei sprengt inn i fjellet på baksiden av rasstedet. Utbedringsarbeidet er nå snart avsluttet, og når det er ferdig, vil trafikken bli ledet inn på den nye fyllingen over dalen. Raset har kostet ca. 300.000 kroner.

Regnskap for Røyken Historielag
1.1 - 31.12.1991.

	Budsjett 1991	Regnskap 1991	Regnskap 1990
Inngående egenkapital	83.843.00	83.843.51	73.189.00
Årets oversk. 1200 - 51132.62 - 30154 anvendes som følger:			
Ny bygdebok 800.00 - 7000			
Sikringsanl.			
Kornmagasinet 12500			
Fond komm.			
bevilgninger 44060.00			
Overføres			
egenkapital 1200 - 6272.62 - 10654	1.200	6.272.62	10.654.00
Til disposisjon pr. 31.12.91/90	85.043.00	90.116.13	83.843.00

Røyken, den 22. januar 1992.

Røyken Historielag.

Bjørn Fossnes
Bjørn Fossnes.
Kasserer.

Regnskapet revidert og funnet i orden.

Kari Sønju

Kari Sønju.

Tom Sletner

Tom Sletner.

SEPTEMBER 1915

En gift kjøpmann fra Drammen er anmeldt til politiet for at han, med makt, har kysset en pike på 14 år. Episoden fant sted på toget mellom Spikkestad og Drammen. Politiet har innstilt på at kjøpmannen legges en bot på 60 kr. for legemsfornermelse.

Regnskap for Røyken Historielag
1.1 - 31.12.1991

	1991 1/1 - 31/12-91	1990 1/1 - 31/12-90
Balanse:		
Kasse	kr. 1.251.20	kr. 207.30
Bank	kr. 186.346.42	kr. 154.501.02
Postgiro	kr. 595.15	kr. 2.503.01
Sum eiendeler	kr. 188.192.77	kr. 157.211.33
Egenkapital Historielaget	kr. 90.116.13	kr. 83.843.51
Egenkapital Kornmagasinet	kr. 6.016.64	kr. 10.667.82
Deposittum Raukvin Rotary	kr. 6.000.00	kr. 9.000.00
Fondsavsetning sikringsanlegg K.M.	kr. 0	kr. 12.500.00
" " ny bygdebok	kr. 42.000.00	kr. 41.200.00
" " kommunal bevilgning	kr. 44.060.00	kr. 0
Sum eiendeler og gjeld	kr. 188.192.77	kr. 157.211.33

Røyken, den 22. januar 1992.

Røyken Historielag.

Bjørn Fossnes. Regnskapet revidert og funnet i orden.
Kasserer.

Kari Sønju
Kari Sønju.

Tom Sletner
Tom Sletner.

Navn:

Dauerud

Dauerudbekken danner stykkevis dele mellom kommunene Røyken og Lier i vest. Bekken renner ut i Drammensfjorden ved Lahell. Dalføret bekken renner gjennom kalles Daueruddalen.

Bekken og dalføret har sitt navn etter gården Dauerud (g.nr.119) som ligger på Liersiden nord-vest for gårdene Myre og Karlsrud i Røyken.

Vi finner gården første gang nevnt i de skriftlige kilder i året 1578. Den gang ble navnet skrevet Douerudt. Senere finner vi skriveformene Doffuerød og Dofvrod.

Navneforskeren prof. Oluf Rygh mener navnets opprinnelse er Drauga-rud. Drauga- står for gjenganger eller spøkelse. Siste ledd, -rud, står for rydning. Altså rydningen eller stedet hvor det spøker.

Ole

Gjennom Røyken i damp og røyk

I år er det 120 år siden Christiania-Drammen-Jernbanen ble åpnet. Datidens mest moderne kommunikasjonsmiddel gjorde sitt inntog også i Røyken.

Vår tegning viser hvordan billettkontrollen foregikk undervegs i den første tiden. Konduktøren måtte gå på et langsgående stigbrett utvendig på vognen og fra vogn til vogn. Det måtte være en blandet fornøyelse i regnvær, snøføyke og bitende kulde. Dampen og røyken fra det kullfyrte lokomotivet gjorde neppe arbeidsforholdene bedre.

----<>----

Fotos neste side:

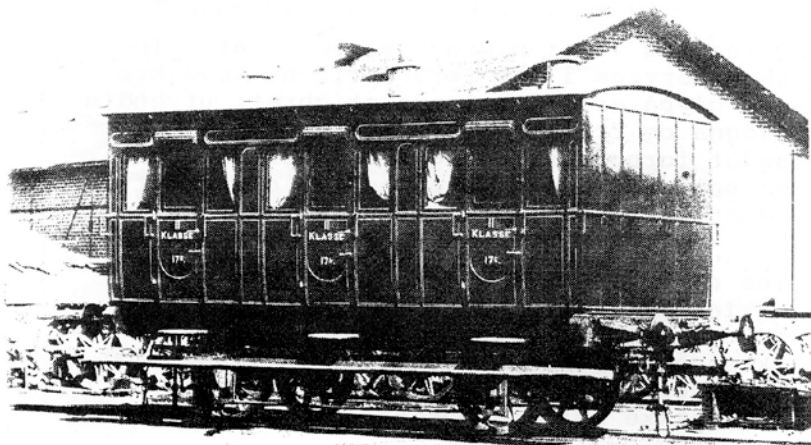
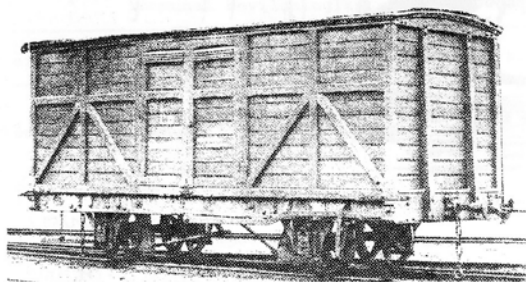
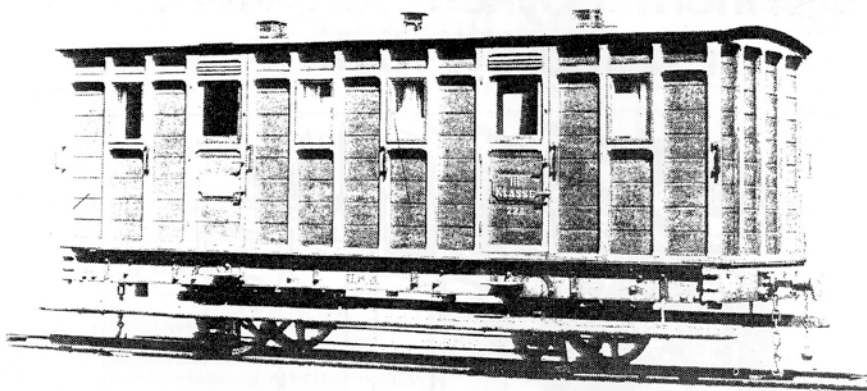
III klasse personvogn nr. 22 bygget i 1866.

Godsvogn nr. 1421 bygget i 1875.

II klasse personvogn nr. 17. Foto fra 1901.

(Foto: Jernbanemuseet, Hamar)

Hvorfor ikke avlegge museet et besøk?

Gjenstander i Bygdesamlingen

MÅLEKAR. Dette er et meget solid kar som rommer 20 liter og er lagget av eik med tre jernbånd og to solide jernhåndtak. Det er brukt som mål ved salg av f.eks. epler og er godkjent av Justervesen. Dette er synliggjort ved innsvidde løver, en i bunnen innvendig, en i bunnen under, en på siden utvendig og tre små løver i kanten øverst. 20 LITER og bokstavene EO er svidd inn i siden utvendig.

Måle karet har vært i bruk på Skryset gård. Det er trolig kjøpt på auksjon en gang, for i bunnen under er svidd inn: P. O. HYGGEN 1885.

HAKKEBRETT OG HAKKEKNIV. Dette utstyret ble brukt på Skryset til hakking av kjøtt i gamle dager. Men hermod Skryseth, som er født i 1907, kan ikke erindre å ha sett det i bruk. Derfor må vi anta at det har gått ut av bruk før hans tid.

Disse gjenstandene utgjør en liten del av en større samling gamle bruksting som historielaget mottok som gave fra Hermod Skryset i 1989.

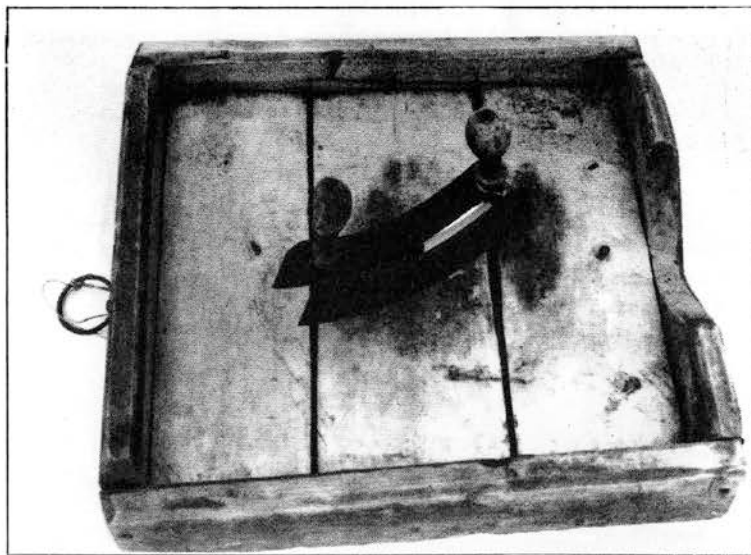
Ole

Foto av gjenstandene på neste side - - - ->

LITE ELG FOR 100 ÅR SIDEN

For 100 år siden var elgbestanden i vårt distrikt meget beskjedent i forhold til hva tilfelle er i dag. Derfor var følgende notis i en Drammens-avis fra februar 1892 å betrakte som godt stoff:

"Reisende med første Tog idagmorges fra Kristiania til Drammen meddeler, at de i Nærheden af Røken Station saa to Elge paa Sprang henover jordene. De store, kraftige Dyr tog sig brilliant ud i den klare Morgensbelysning".

Orienteringskart med lokalhistorie:

FRYDENLUND

Røyken Orienteringslag har nylig gitt ut orienteringskart over Frydenlundområdet i Åros i ny ajourført utgave.

Kartet bør ha spesiell interesse for våre lesere. På baksiden av kartet har nemlig vår lokalhistoriker Bjørn Brønner laget en historisk beskrivelse av området. Han tar spesielt for seg Frydenlund, Sundby, Hov og Landik. Tufer etter deler av den gamle bebyggelsen finnes også avmerket på kartet som er meget detaljrikt.

For de av våre lesere som ønsker å bli kjente med området, anbefaler vi å kjøpe kartet.

Ole

Åros anno 1774:

SITUATIONS CARTE

Hos Marit og Alf Transeth på Frøtvet i Åros har vi fått kopi av et gammelt gårdskart. Det er laget i året 1774 og viser Frøtvet gård med underliggende Skofterud samt alle grenser mot nabo-eiendommene Sundby, Store Åros, Lille Åros og Beston.

Vi gjengir en sterkt forminsket utgave av kartet på midtsidene. Men vi regner ikke med at alt vil være lett leselig. Derfor gjengir vi først innledningen:

S I T U A T I O N S C A R T E

o v e r

Gaarden Frygtved med underliggende Skofteruds Eyendoms Strækning beliggende i Røgen Prestegjeld og Røgen, Lier og Hurums Fogderie. Efter den befaring og Udvisning som hosfølgende Landmaalings Forrætning Forklarer. Forfattet den 1de og 2den Junii 1774

af

H. Braun

Lieutenant af Infanteriet constituet Conducteur

 Stedsnavn er markert på kartet med bokstaver. Under finnes så en "Forklaring over Bogstavernes Bemærkning". Vi regner ikke med at det vil være lett finne igjen alle bokstavene på vår kartgjengivelse. Vi gjengir like vel navneoversikten Videre trenger en del av navnene en nærmere forklaring.

- A= Frygtved Gaards Huuse. I følge kartet hadde Frøtvætt gård fem bygninger.
 B= Follstad eller Frygtved Broe. Det ser ut til at begge navnene var i bruk på denne tid.
 G= Follstad Gaards Huuse. Kartet viser seks hus
 J= Sundbye Gaards Huuse. Gården hadde fire hus.
 A= Store Aaraas Gaards Huuse. Sju hus på denne gården.
 B= Lille Aaraas Gaards Huuse. Fire hus.
 C= En liden bække Sidsel. Altså en liten bekk.
 D= Et litet Bærg og Steen-Broe. Veien gikk på ei steinbro over bekkesildren som renner ut i Åroselva litt sør for Frydenlund.
 I= Skofteruds Huuse. Skofterud var av gammelt et eget gårdsbruk, men på denne tid (1774) lå altså gården under Frøtvætt. Tre hus er avmerket på kartet.
 K= En Braate. En bråte er et område hvor skogen er brent ned for å kunne så korn, helst rug. Denne bråten finnes på delet mellom Frøtvætt og Skofterud.
 M= En Biælke-Vey. Vi antar at veien ble brukt til å kjøre bjelketømmer på ned til fjorden for skiping. Det er forøvrig verd å merke seg at veier stort sett bare er avmerket på kartet der de krysser eiendomsgrenser.
 R= Et Kors-mærket Furu Træ. Altså ei delefuru mellom Follstad og Skofterud.
 U= Vinol Kleven. Her har vi ingen god forklaring. Vi har hittil ikke kunnet lokalisere stedet på kartet. Og "Vinoel" har vi heller ikke klart å tolke. Kan noen av leserne hjelpe?

- X= Lever Hellerne. Vi har ikke funnet stedet igjen på kartet. Heller står egentlig for et lunt sted under en fjellhammer. Lever har noe forskjellig betydning i gammelt norsk språk. Det kan f.eks. bety "å stå opp". Men vi vet ikke om dette stemmer her. Kan noen av leserne hjelpe oss?
 Ø= En Riis-Gaard. Stedet ligger ned til Åroselva ved eiendomsdelet mellom Skofterud og Lille Åros. En risgard er en forebygning av tre som skal hindre tilmudring i elveløpet.

Ole

Forklaring over Bogstavernes Bemærkning

<i>A</i> Frygtved Gaards Huuse.	<i>I</i> Skofteruds Huuse.
<i>B</i> Follstad eller Frygtved Broe.	<i>K</i> En Braate.
<i>C</i> En Bæk som deler mellem Follstad og Frygtved.	<i>L</i> Et Gærde.
<i>D</i> Et Iver-Gærde.	<i>M</i> En Biælke-Vej.
<i>E</i> Et Steen-Gærde.	<i>N</i> lille Høj Myren.
<i>F</i> En høj Aas.	<i>O</i> En Gran-Stibbe.
<i>G</i> Follstad Gaards Huuse.	<i>P</i> En deele Steen.
<i>H</i> Aaraas Elven kaldet.	<i>Q</i> En dillo.
<i>J</i> Sundbye Gaards Huuse.	<i>R</i> Et Kors-mærket Furu Træ.
<i>A</i> Store Aaraas Gaards Huuse.	<i>S</i> Et dillo.
<i>B</i> Lille Aaraas Gaards Huuse.	<i>T</i> Maase-Myren.
<i>C</i> En liden bække Sidsel.	<i>U</i> Vinol Kleven.
<i>D</i> Et liden Bærg og Steen-Broe.	<i>V</i> Et blinket Gran Træ.
<i>E</i> En Aas Knad.	<i>X</i> Lever Hellerne.
<i>F</i> Et Gærde.	<i>Y</i> Et gammelt Kors-mærket Gran Træ.
<i>G</i> Et dillo.	<i>Z</i> Et Ege Træ og en gammel Furu Stibbe.
<i>H</i> En fladt Bærg-Knad.	<i>A</i> Et liden fladt Bærg og Biælke-Vej.
	<i>Ø</i> En Riis-Gaard.

SITUATIONS CARTE

over

Østerrøden RINGVED med underliggende SKOFTE-
 og Skovs Strækning beliggende i Røgen Prestegield
 Fogderie, Efter den befaring
 og den tilfølgende Landmaalings Forret-
 ning foretaget den 1te og 2de Junij 1774.

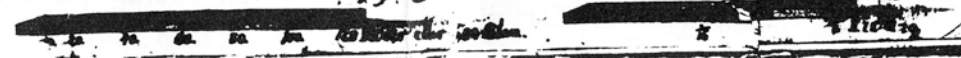
af *Braun*

Lieutenant af Infanteriet og Generalmajor

Maalestok til den Geometriske Opgang

Maalestok til den Geographiske Opgang

Fra Åros:

GAMLE POSTKORT OG EN SKOLEHISTORIE

Av og til skjer uventede ting. Som her forleden da jeg fikk tilsendt fire postkort med Åros-motiver fra en tidligere kollega i Askerskolen. Min kollegas tante, Therese Aagaard, var lærerinne ved Frydenlund skole fra 1891-1896 før hun reiste ut som misjonær. Det er tydelig at frøken Aagaard må ha knyttet sterke bånd til Røyken og Åros. Tre av kortene er pos tstemplet Åros - og det siste av kortene er sendt så sent som i 1933.

Sammen med postkortene lå et lite brev fra en elev. Jeg gjengir det i sin helhet:

"Min Kjære Frøken.

Jeg vil skrive nogle ord og sige saa mange tusin tak for al den skole tid vi har til bragt sammen. Di har veret saa snil og vendelig mod mig saa jeg alderig alderig kan glemme dere mere og de er min største ønske at det vilde gaa dere godt paa deres reise.

en kjærlig hilsen fra meg

Emma Follestad"

Brevet er ikke datert, men vi får gå ut fra at det er overlevert i 90-årene etterat frøken Aagaard sluttet ved Frydenlund skole.

"Et rørende brev som sier noe om hva lærerne en gang var", som min kollega fra Asker skriver.

Terje Martinsen

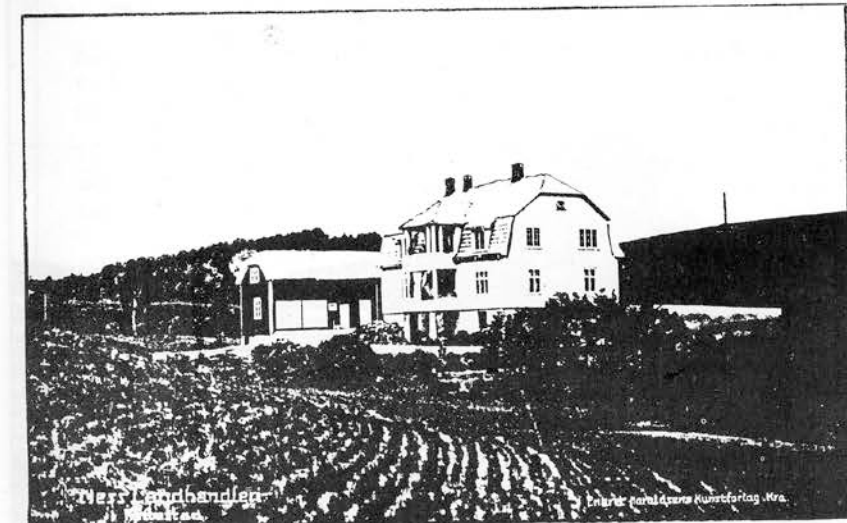
POSTKORT PÅ DE TO NESTE SIDENE:

Åros elv, poststemplet 1922

Ness Landhandleri, Follestad, poststemplet 1932

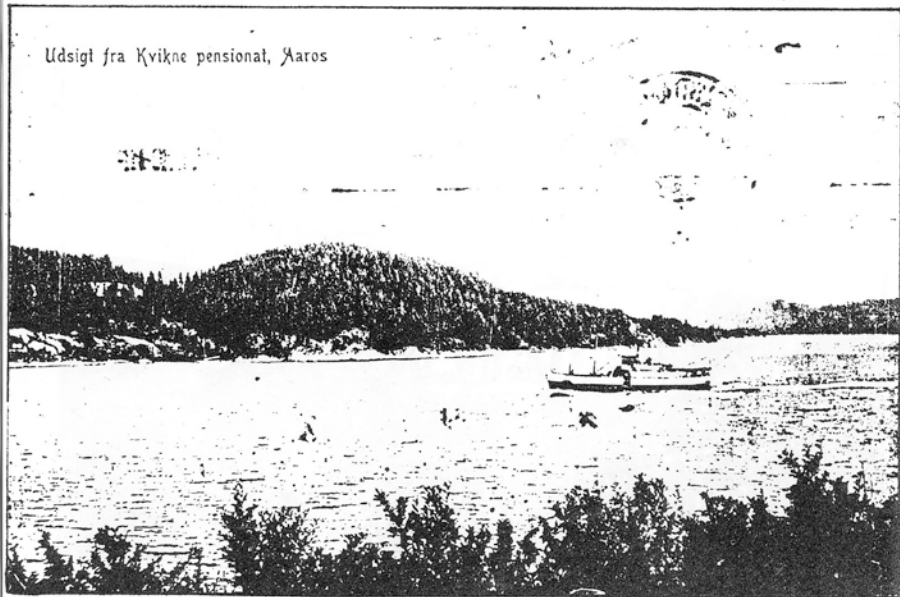
Fra Aaros, poststemplet 1933

Udsigt fra Kvikne pensionat, Aaros, poststemplet 1911.

Udsigt fra Kvikne pensonal, Åros

PREMIEKONKURRANSEN I N°. 21: OKSHØVEL

Løsningen på oppgaven i nr. 21 var: OKSHØVEL

Navnet har trolig sammenheng med at håndtakene minner om oksehorn. Dette er en høvel som ble brukt av to mann. En mann trakk høvlen mens den andre skyvde på bak. Den ble gjerne brukt til høvling av laftetømmer som var teljet med bile på forhånd. Det fortelles at den også ble brukt til å stute (høvle) stuegulv og skipsdekk.

En innsender forteller at at han selv har brukt en lignende høvel for få år tilbake.

Totalt kom det inn ni forslag til løsninger hvorav åtte var riktige. Mange hadde skrevet detaljerte forklaringer på bruken av høvlen, og mange hadde denne spesielle høvlen blant sitt snekkerverktøy.

Vi hadde lovet to premier. Ved loddtrekning blant de riktige løsninger ble disse trukket ut:

Nils Sunne, 3474 Skoger
Odd Arnfinn Sørmo, 3440 Røyken

Begge har fått en premie i lokalhistorisk stil tilsendt i posten. Alle innsendere er forøvrig tilskrevet.

Vi gratulerer vinnerne
og ønsker dere andre
bedre lykke neste gang.

Ole

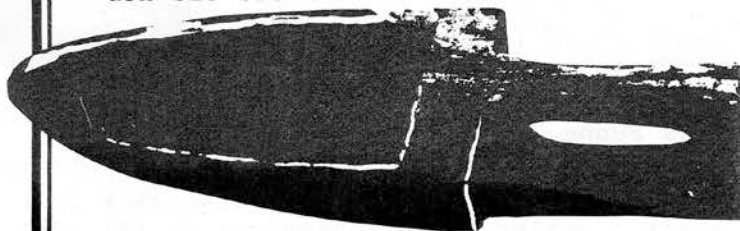
Gave fra
Hermod Skryseth,
Røyken

Premiekonkurranse

Også denne gang har vi hentet fram en gjenstand fra bygdesamlingen i Kornmagasinet. Den er laget av tre og er ikke fabrikkprodusert.

Dette var en svært nyttig gjenstand i gamle dager. Mange laget nok gjenstanden selv for å dekke eget behov. Men vi vet også at mange røykenbøringer i ledige stunder laget denne gjenstanden i større mengder for salg.

Oppgaven går ut på å finne ut hva for slag gjenstand det er tale om og hva den ble brukt til

Løsningen sender du til

Bygdemagasinet,
Krystallveien 37,
3478 Nærnes

Oppgaveløsningen må være kommet til Bygdemagasinet innen utgangen av mai 92.

Blant riktige løsninger som er mottatt innen denne dato trekker vi ut to vinnere som får en liten premie i lokalhistorisk stil tilsendt i posten.

LYKKE TIL!

Gamle postkort med motiver fra Røyken

PARTI FRA NÆRSNES FOR 75 ÅR SIDEN

Dette postkortet har vi fått låne av Asbjørn Westermann i Røyken. Det er poststempellet Kristiania 26. aug. 1917.

I følge teksten på kortet er avsenderen underveis fra Nærnes via Kristiania til Stockholm, og det er undertegnet med Pappa.

På baksiden er trykt: Foto: Alb. Løkke. Frankeringen er 2 stk grønne 5-øres frimerker av posthorntypen.

Og så litt om motivet. Det viser Lundesteinen eller Nærnessteinen som delvis henger ut over veibanen. Navnet Lundesteinen har sammenheng med at kjøpmann Lunde hadde sin forretning like ved. Steinen må være brakt med av isen som skurte over distriktet for noe sånt som 10.000 år siden. Og steinen ligger der fortsatt.

Det er forøvrig et ordtak knyttet til denne steinen: En vakker dag skal den dette i hue på ei gammel kjerring som mannen ønsker livet av.

Ole

KURS I LOKALHISTORIE

Etter initiativ fra Røyken historielag har Folkeuniversitetet avviklet kurs i lokalhistorie med motto: Bli kjent i Røyken.

Tre torsdagskvelder i mars-april fikk et tjuetalls deltakere en fin innføring i bygdas historie av historielagets toppfolk på området.

Det er meningen å avslutte kurset med en buss-rundreise med guide i bygda. Men denne er ennå ikke avviklet på det tidspunkt dette skrives.

I det hele et fint tiltak som vi anbefaler Folkeuniversitetet å følge opp i neste studiesesong

Ole

Kirkeskrinet

Et brev som sogneprest Andreas Mørch i Hurum skrev til kommisjonen for oldsaker i året 1810 er utgangspunktet for denne artikkelen. Vi gjengir innholdet i dette brevet:

"...ligeledes forevares i Røgen Kirke et ligedan (som i Sigdahl et Billede af en Kirke, bestaaende af Kobber stærk forgyldt, sendt Almuen fra Paven, for at tjene til Model for Watsaas kirkebygning) stærk forgyldt og med emailerede Helgenbilleder sieret Billede af en Kirke, hvoraf Modellen til Røgens Kirkes Opbyggelse Anno 1200 skulle tages, og for hvilke Røgens Almue havde betalt Paven 500 Rigsdaler, men dette Monument blev af Sognepræsten Sælbø ibidem bortlaant til hans Venner i Trondhjem der beholdt det og aldrig leverede samme tilbage."

Hans Svendsen Selboe var sogneprest i Røyken i årene 1701-1730. Han ble avløst av Paul Christian Holst (far til den mer berømte "Røykenpresten" Christian Holst). Da Holst kom til Røyken i 1730 ble han fortalt av sine sognebarn at det inntil ganske nylig hadde vært et relikvieskrin i kirken. På den annen side er ikke relikvieskrinet nevnt i en for tegning over kirkens inventar fra året 1688.

Som vel de fleste av våre lesere vet ble relikvieskrinene brukt til å oppbevare gjenstander med f.eks. en eller annen tilknytning til en helgen. Relikviene ble gjerne tillagt undergjørende krefter.

Relikvieskrin var vanlige i kirkene i katolsk tid. Men etter reformasjonen i 1536 forsvant de etter hvert.

Med utgangspunkt i Andreas Mørchs beretning har vi gjort et forsøk på å finne frem til de relikvieskrinene som muligens kan være de vi vil velge å kalle "Vatnås-skrinet" og "Røyken-skrinet". Begge befinner seg i Nationalmuseet i København.

Det mulige "Vatnås-skrinet" ble vist på en utstilling i Oslo i 1972. Den gang het det at "det skulle stamme fra Vatnås". Men det er ikke med sikkerhet fastslått. Dette skrinet kom til Kunstammeret i Danmark omkring 1700 og ble først overlatt Nationalmuseet i 1845.

Det mulige "Røyken-skrinet" er også kommet til Nationalmuseet fra Norge. Men man vet ikke hvor fra i Norge det er kommet.

Andreas Mørch trekker sammenligning mellom "Vatnås-skrinet" og "Røyken-skrinet". Ved første øyekast kan de skrin vi presenterer virke svært forskjellige. Men studerer man motivene på skrinene med den korsfestede Jesus i sentrum er likheten slående.

I følge tradisjonen skal relikvieskrinene ta tjent som modeller for kirkebyggingen. Derfor kan det være av interesse å se om det finnes sammenfallende trekk mellom kirkebygg og skrin.

Vi starter på Grenskogen i Sigdal.

Vatnås kirke på Grenskogen i Sigdal kommune er egentlig bare et kapell. I de tidligere tider var det hva vi kaller en lovekirke. Den tilhører ikke kommunen, men oppsitterne på Grenskogen -100 i tallet-. Oppsitterne har eiet og vedlikeholdt kirken gjennom alle tider og gjør det fortsatt.

Så til sammenligningen (se fotos neste side). Om skrinet skulle tjene som modell for Vatnåskirken ville det vært naturlig å forventet en eller annen dragestil slik som f.eks. ved Borgund stavkirke. Men dette er ikke tilfellet for den laftede og panelte Vatnåskirken. Men den kirken man finner på Grenskogen i dag er "bare" noe over 300 år gammel. På den samme tomte sto det imidlertid en kirke allerede i middelalderen. Vi vet at denne fortsatt var i bruk i året 1424. Kirken har fortsatt i behold et ca. 500 år gammelt krusefiks som skal stamme fra den første kirken. Krusefikset viser den korsfestede Kristus slik som på "Vatnås-skrinet". Og utsmykningen i form av utskjæringer under og på toppen av skrinet kan vi idag finne igjen trekk fra i de rike utskjæringer og rosemalinger inne i kirken.

(Vi anbefaler våre lesere å besøke denne lille "privatkirken" på Grenskogen. Der er det seks messer i året. Og legg også turen oppom Olavskilden like ved kirken. Den har evig vann med helbredende virkning.....)

Og så over til "Røyken-skrinet" og Røyken kirke (se fotos)

Man kan vel si at selve kirkeskipet i sin enkle utforming stemmer overens med skrinet. Og Røyken kirkes skip er det samme i dag som da det ble reist for bortimot 800 år siden. Inne i kirken finner vi den korsfestede Kristus som det sentrale motiv på den rikt utskårne altertavlen. Særlig fler likhetstrekk mellom skrin og kirkebygg er vanskelig å finne.

Om det var dette skrinet som sto på alteret i Røyken kirke da sogneprest Hans Svendsen Selboe kom til bygda i året 1701 skal være usagt. Men i følge kallsboken for Røyken kirke var skrinet av kobber og formet som en kirke. Og det hadde forgylte emailerte helgenbilleder. Denne beskrivelsen stemmer med skrinet vi har avbildet.

Ole Sønju

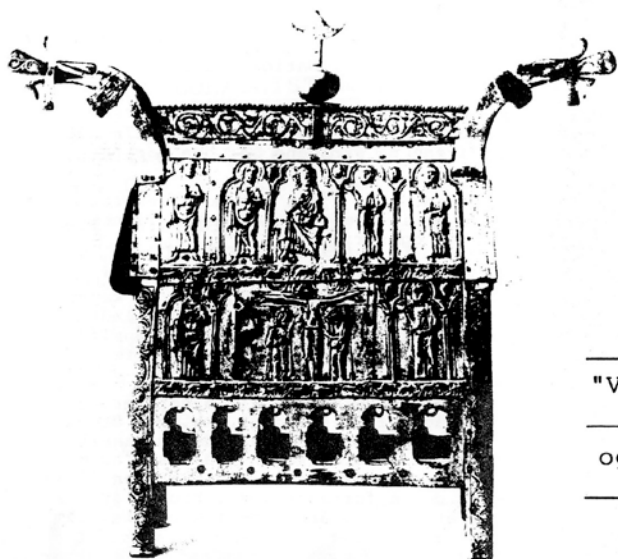
Kilder:

Røyken Bygd før og nu, 1928
Norges kirker, Buskerud bind 2, 1978
Vatnås kirke, brosjyre
DT&BB 1979

Fotos:

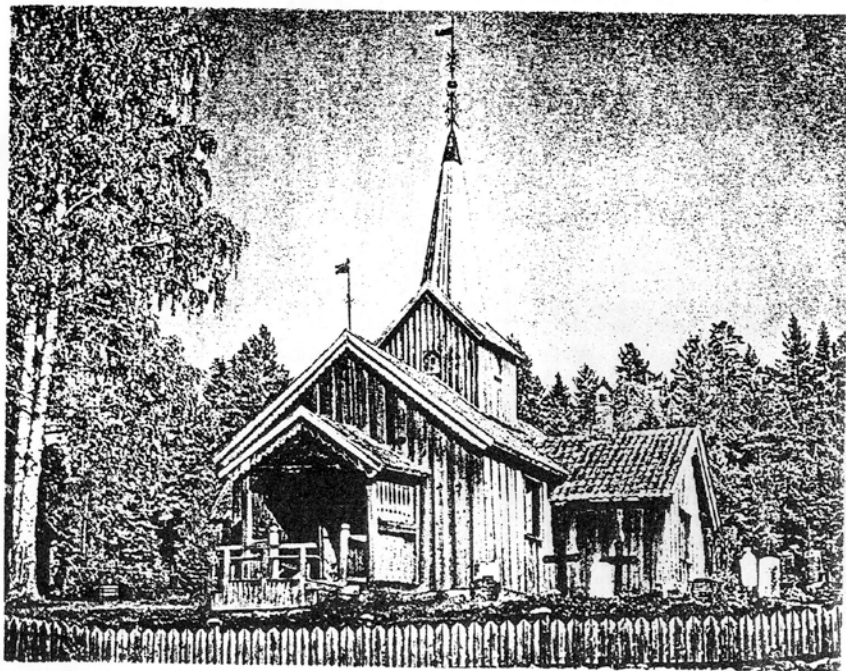
Nationalmuseet, København
Bernt Børen Svendsen
Vatnås kirke, brosjyre
Ole Sønju

Fotos på de neste to sider ---->

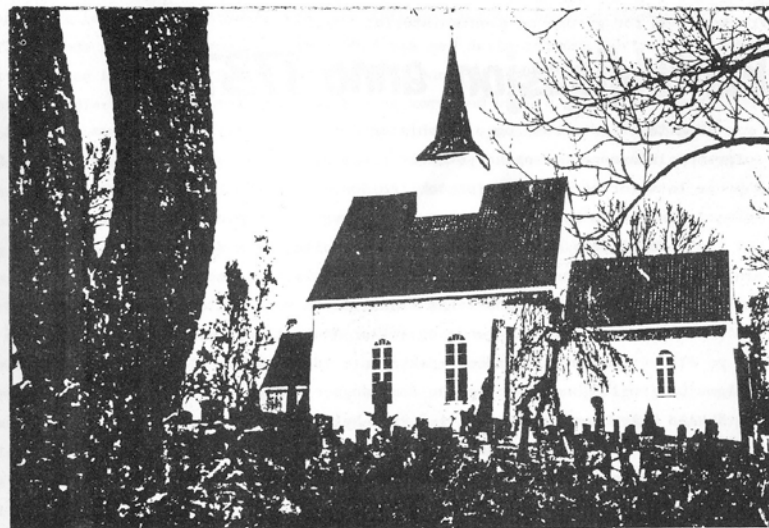
"Vatnås-skrinet"

og Vatnås kirke

"Røyken-skrinet"

og Røyken kirke

00000

I bondens tanker står kirken på et høyt sted
(Bjørnson)

TEGLSTEIN

Spikkestad teglverk ble anlagt i 1897 og det var meget moderne. Men allerede våren 1900 kom krakket. Verket ble overtatt av Kjekstadfamilien som klarte å holde virksomheten i gang takket være stor dyktighet. Så tidlig som i 1915 tok man i bruk gravemaskin til utgraving av leir. Og avisklippet nedenfor forteller om en annen nyvinning.

November 1916:

Ingeniør Johs. Kjekstad, Røyken, har fått patent på en anordning som hindrer at takstein blir deformert under brenningen.

Oktober 1916

Ingeniør Johs. Kjekstad, Røyken, er tilstått patent på «merke-øks med utskiftbare merke-egger».

Fra komiteen for gårds- og slektshistorie:

Pantobligasjon anno 1737

Komiteen for gårds- og slektshistorie innen Historielaget har en tid hatt en gruppe interesserte som har studert gamle dokumenter skrevet med gotisk skrift. Man har tatt for seg skjøter, pantobligasjoner m.m. fra 1700- og 1800-tallet, helst fra vår egen bygd, og det har gitt interessante gløtt fra liv og virksomhet i svundne tider. Det er plass for flere deltagere i denne gruppen, og om man har interesse for dette kan man melde seg til Asbjørn Westermann eller Gustav Kirkerud. Man kan også tenke seg å yte en viss bistand, hvis det er noen som har slike dokumenter liggende og ønsker hjelp til å tyde dem.

Hermed oversendes redaktøren av Bygdemagasinet en kopi av en pantobligasjon fra 1737 med tyding, og som man ser har den tilhørt den kjente bonden Eskild Halvorsen Stokker som i første halvdel av 1700-tallet bodde på Stokker i Røyken, men også hadde gård i Asker. Ifølge Røykenboka var han en av bygdas rikeste menn i eldre tid og hadde penger til utlån over næsten hele bygda. Han ga forøvrig også et legat på 250 riksdaler til beste for de fattige.

Den obligasjonen man her har for seg skiller seg jo sterkt ut fra nåtidens knappe og tørre dokumenter, med sin ordrikhet og omstendelige skrivemåte, og er ikke av de letteste å tyde.

G. Kirkerud.

Pantobligasjon fra 1737 til Eskild Halvorsen Stokker.

Jeg underskrevne Halvor Larsen boende paa Askestad i Røgen Sogn og ieg Knud Larsen, boende paa Hiegedahl i Ascher Sogn kiendes og hermed vitterligt gjør at som den velagte Dannemand Eskel Halvorsen boende paa Stoker i Røgen Sogn, haver efter voris indstændige begiering venl. laant og forstrakt os med penge 112 rd., saa er det at vi formedelst denne vores udstedede Obligations lough. (lovlig) hieblede kraft forpligter os og vores Arvinger een for alle og alle for en ovenbemelte Capital et Hundrede og tolf Rixdaler Courant, rigtig, redelig og vel, at erlegge og betale til ovenmelte Eskel Halvorsen eller hans Arvinger efter 6 Ugers foregaaende lough. varsel opsigelse, samt saalenge Capitalen vorder os mot lough. renters svarelse anfortroed, derav aarl. i rette tid og til et hvert aars forløb, at svare og erlegge den avgaaende Rente med 5 Pro. cto skadesløs, og paa det mer velbemelte Eskel Halvorsen og hands Arvinger imidlertid kand være og blive fuldkommen skadesløs betrygget og forsikret for dette sitt godviljige pengelaan, saa pantsetter ieg Halvor Larsen Askestad min eiende en fjerde part udi bemelte gaard Askestad, som er 8 lispd. 2 1/2 Rummaal Salt landskyld med høxel, samt alt andet tilhørende av Huusebygninger, ager og eng, skoug og mark, med alt hvis verdier, Pertinentier og herligheder som der tilligger og henhere bør, intedt undtagen eller mig forbeholden i ringeste maade, hvilken gaardpart ieg mig av den Dannemand Jens Aslesen Askestad haver tilforhandlet efter hands mig under denne dagsdato, der paa med dette skiedes udvisende, ligesaa stiller ieg Knud Larsen Heggedahl hannem til pant og forskring, alle mine eiende løsøre midler saasom hester og kvæg, hœe og korn med videre gaardsredskab og boehave, av hvad navn nævnes kand, hvilket alt for bemelte saa vel fast gods som løsøre skal være og blive Eskel Halvorsen Stoker og hands arvinger til et trygt underpant, med første prioritets Rett indtil hand eller hands Arvinger af os og voris Arvinger, for oven bemelte Capital 112 rd. med alle sine paavoxende Renter og paagående omkostninger have nædt og bekommet fuldkommen skadesløs betaling og fornøyelse, saa at til velbemelte Eskel Halvorsen Stoker hands hustru, børn og Arvinger av os og vaare arvinger forudinden skal være og blive uden skadelidelse i alle optenkelige maader og paakommende tilfælde, dete til stadfastelse har vi denne vores obligation og pante forskrivelse med vores hænders underskrift og hos trøgte signeter bekræftet, samt til ydermere lovlydelig bevis og rigtighed venl. ombedet og tilformaaet de tvende velagte Dannemand Syver Hansen Heggen og Anders Olsen Greni med os til vitterlighed at underskrive og forsegle.

Datum Aschestad den 13 December 1737.- Halfuor Larsen Knud Larsen.

Til vitterlighed efter begges underskrifter og forseglar Syfver Hansen Heggen

Lydeligeligen lest og publiceret paa Grini anordnede A. O. G. Tingstue udi Røgen Sogn i loughstiftet, og thingsigneret i almuens paaher den 18. Desemb. 1737 og udi Thingprotocollen extraheret paa folio 178. Jens Hiermund.

Afleveret i Bygdemag.
 Registreret af 25-
 Octobr. 1782

Kulturdagene -92

Historielagets engasjement i "Kulturdagene -92" i Røyken var et samarbeid med "Hurum og Røyken natur og ungdom". Arrangementet ble avviklet i Kornmagasinet torsdag 19. mars med tema: kulturlandskapet i Røyken.

Arkitekt Guttorm Grundt (historielagsmedlem bosatt i Hyggen) holdt et glimrende lysbildeforedrag. Først fikk vi en innføring i dagens kulturlandskap i bygda. Meget av det opprinnelige er fortsatt i behold, men uheldige inngrep finnes det mange av. Et eksempel på dette er den dype fjellskjeringen for den "nye motorveien" over Heggum. Elverkets opplegg samt en del næringsbygg faller heller ikke særlig godt inn i kulturlandskapet. Men Grundt kunne også vise til heldige planløsninger i samspill med landskapet, som f.eks. Noppec-bygget i Nærnes.

Etter foredraget ble det en livlig meningsutveksling. Det viste seg at Natur og ungdom og historielaget i stor grad hadde sammenfallende interesser. Forøvrig var det interessant å notere seg at Røykens nye miljøvernleder deltok i møtet.

Penny Hansens originaltegninger til turhåndboka samt historiske fotos prydet veggene i møtelokallet og turhåndboka var lagt ut til salg. Dermed sprer vi lokalhistorisk viten og litt fortjeneste er kjærkommen i lagskassa.

Servering av kaffe og vafler hørte også med. Og alt i alt ble det en vellykket kveld med 30-40 deltakere.

Bjørn

Røyken historielag har 397 medlemmer. Medlem nr. 400 blir viet spesiell oppmerksomhet. Har du en bekjent som kan tenke seg å bli med?

Nye medlemmer

Medlemstallet i Historielaget øker raskt. Denne gang har vi gleden av å ønske disse velkommen:

Bakken, Elisabeth og Ole Johan Grimsrudvn. 138,	3442 Hyggen
Bjork, Jan Ove Torsrudvn. 138,	3430 Spikkestad
Bratlie, Anne Bjørnstadvn. 16,	3440 Røyken
Egeland, Bjørn Østskogen Terr. 17	3470 Slemmestad
Engfeldt, Aud-Evelyn Furukollvn. 11	1360 Nesbru
Eriksen, Unni og Rolf Kastanjevn. 18 d	3022 Drammen
Gabrielsen, Gerd og Erling Sundbyvn. 35,	3478 Nærnes
Grøndahl, Svein Erik Åsakervn. 17,	3430 Spikkestad
Haugen, Rolf Grimsrudvn. 108	3442 Hyggen
Hjerpseth, Rolf Bergstien 7,	3470 Slemmestad
Hole, Sigmund Bithagen 1,	3440 Røyken
Hyggen Skole, v/ rektor Inger Bredland,	3442 Hyggen
Knutsen, Tore Ødegårdslia 26,	3470 Slemmestad
Viktil, Micheline Odalsvn. 4,	3470 Slemmestad
Westengen, Bjarne Bjørnstadvn. 46,	3440 Røyken
Widmark, Geir Muserudvn. 6,	3440 Røyken
Widmark, Thormod Hestehagan 5,	3442 Hyggen
Ølstad, Mette Bøvn. 44,	1380 Heggedal

-----<-----

NÅR DU SKAL UT Å REISE

Vi har alt du trenger når du skal ut å reise, VISA-kort, Euro-sjekker, valuta og reiseforsikring.

Med konto i Den norske Bank kan du ta ut kontanter i 1.725 banker i Norge, Sverige, Danmark og Finland.

Ring eller kom innom oss, før du reiser.

RØYKEN	03 28 91 10
SLEMMESTAD	03 28 11 50

Den norske Bank